

Trávicí systém

dutina ústní

hltan

jícen (10 s)

játra

žaludek (1 - 3 hod)

žlučník

slinivka břišní

tenké střevo(7-9h):

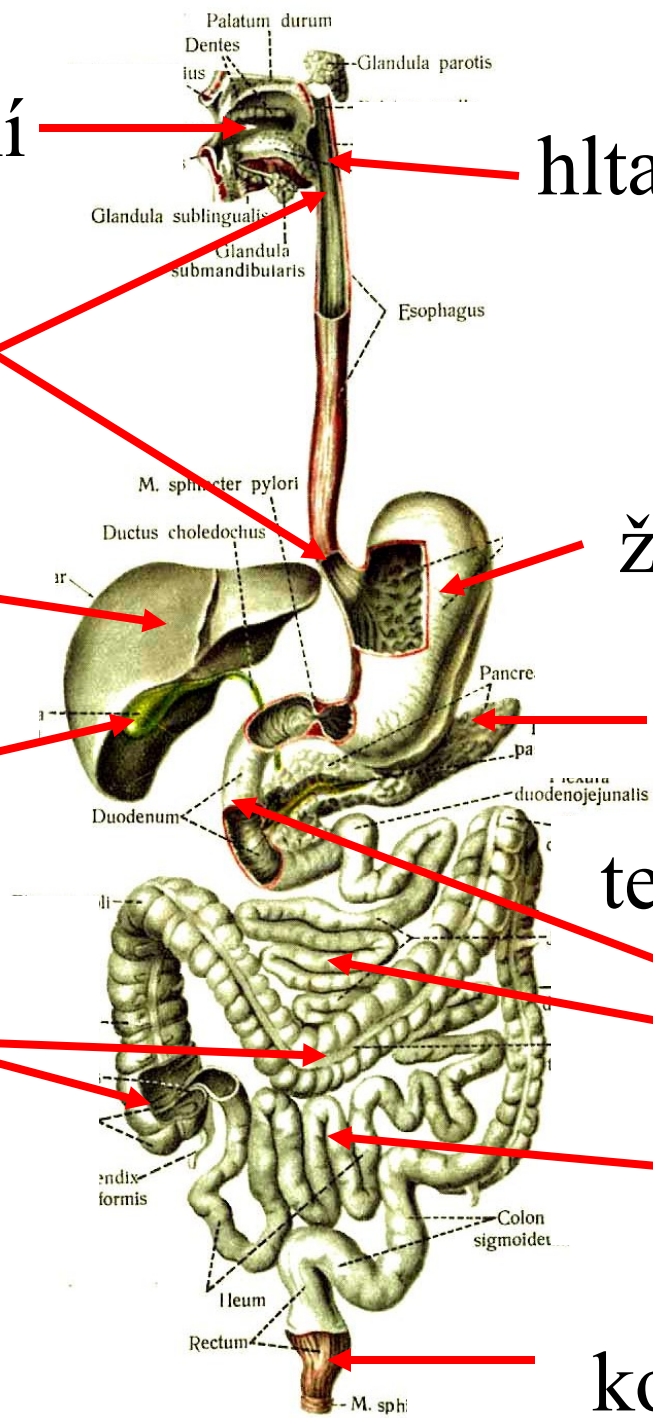
dvanáctník

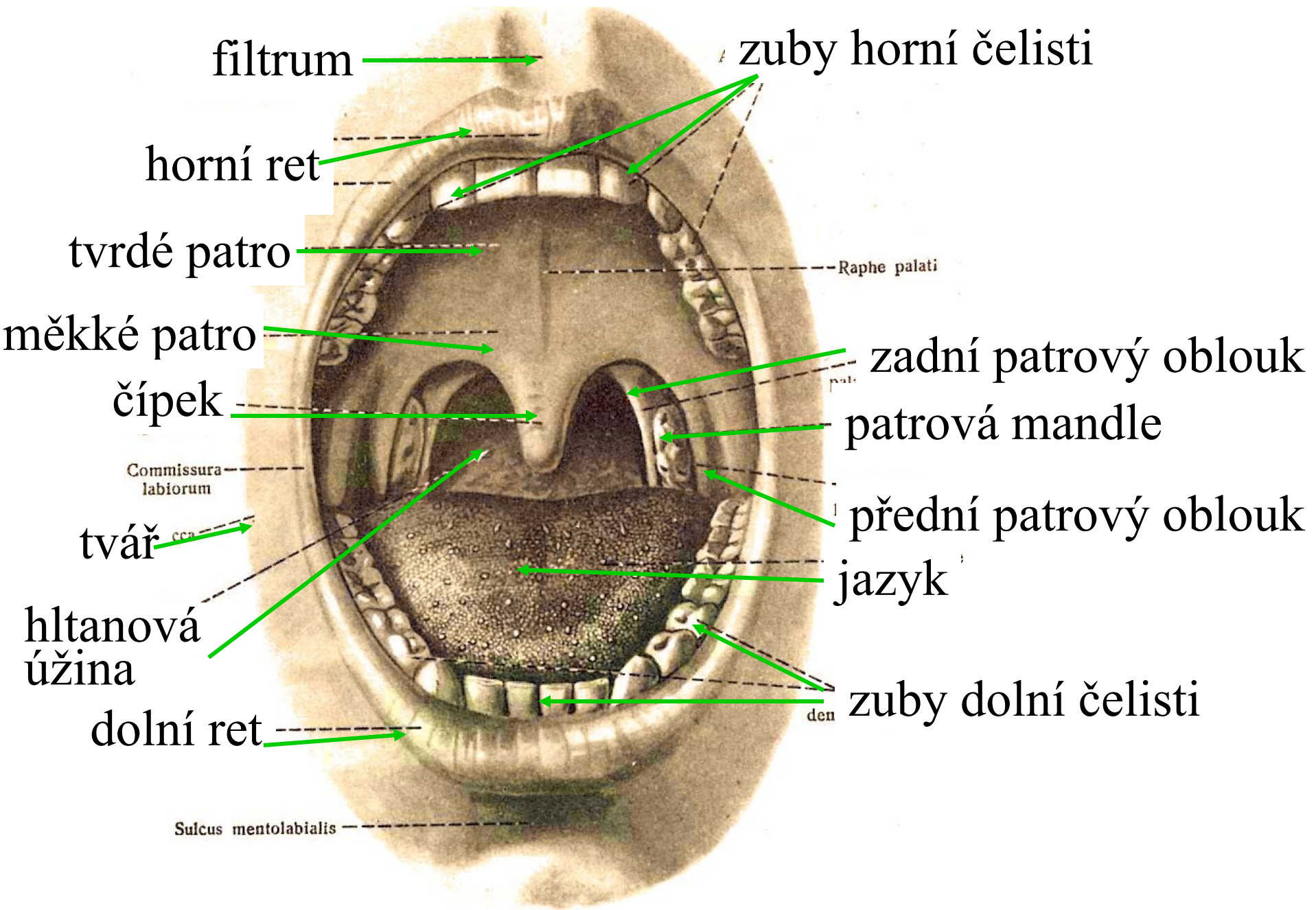
lačník

kyčelník

tlusté střevo
(25-30h)

konečník (30-120h)

filtrum

zuby horní čelisti

horní ret

tvrdé patro

Raphe palati

měkké patro

čípek

zadní patrový oblouk

patrová mandle

Commissura labiorum

tvář

přední patrový oblouk

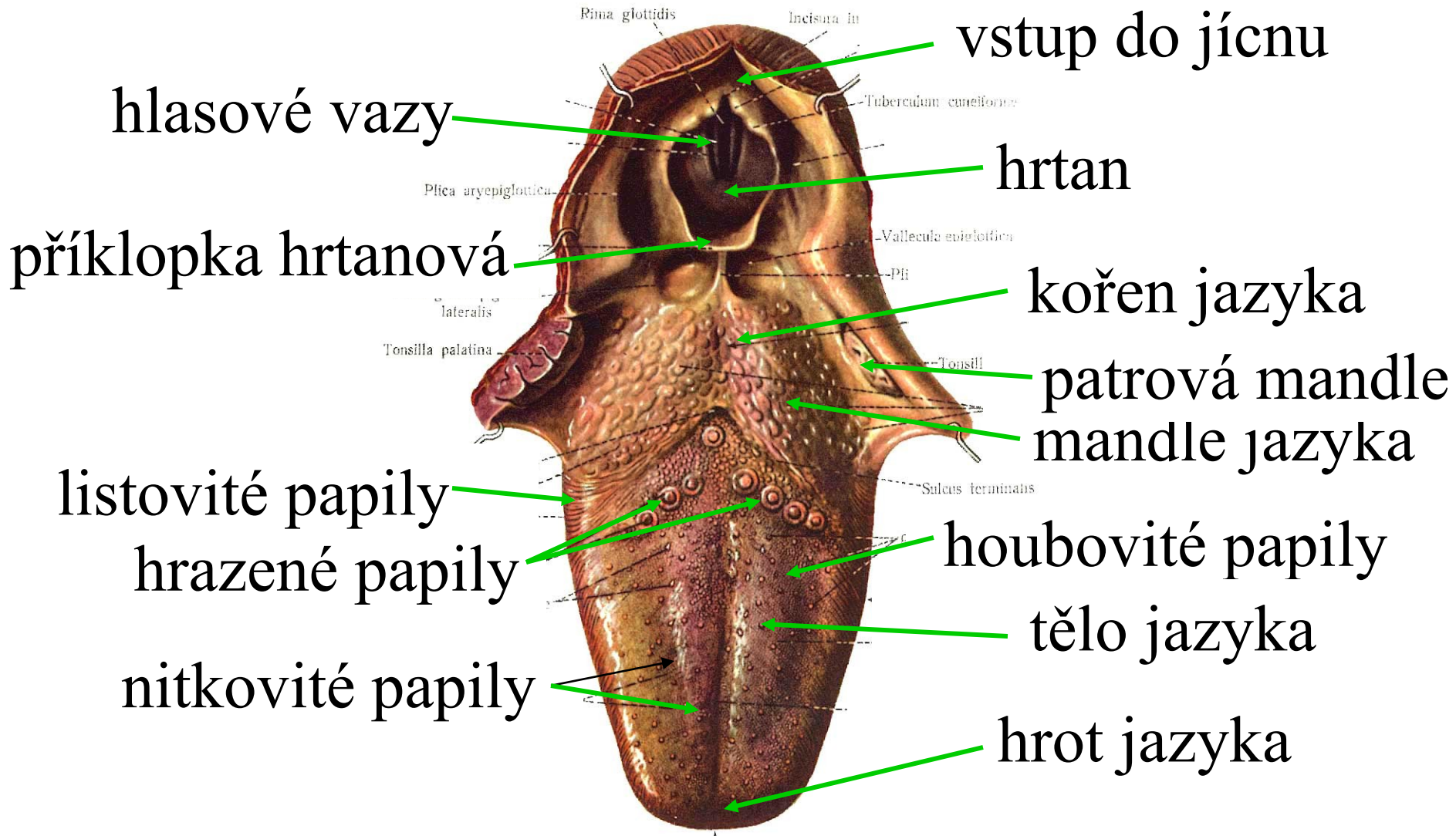
jazyk

hltanová
úžina

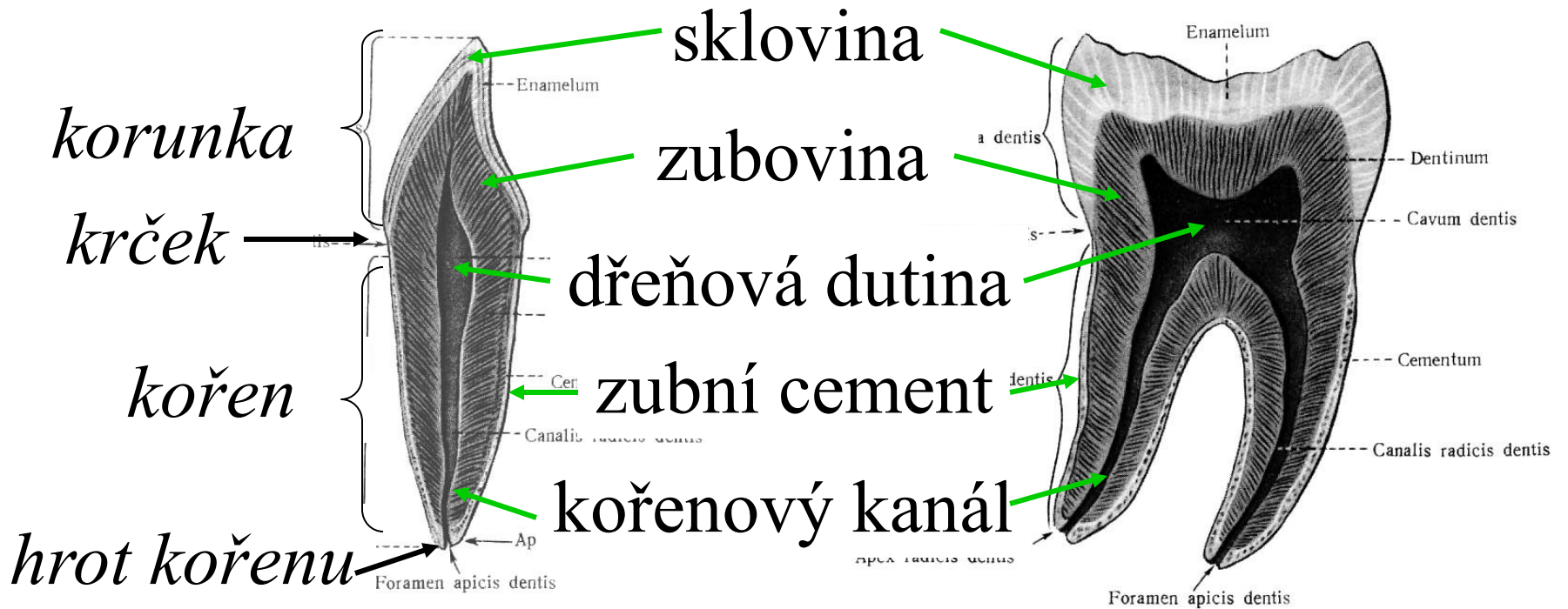
zuby dolní čelisti

dolní ret

Sulcus mentolabialis

stoličky

třenové
zuby

špičák

řezáky

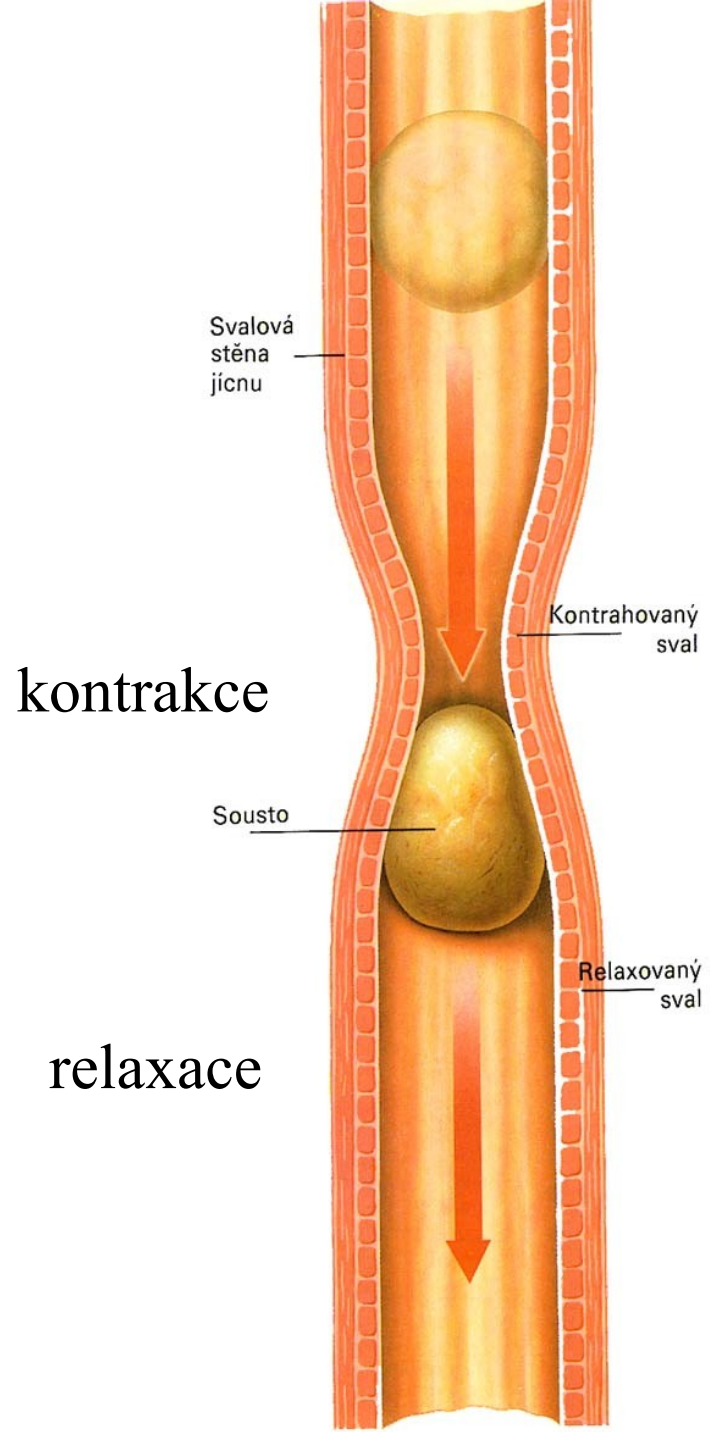
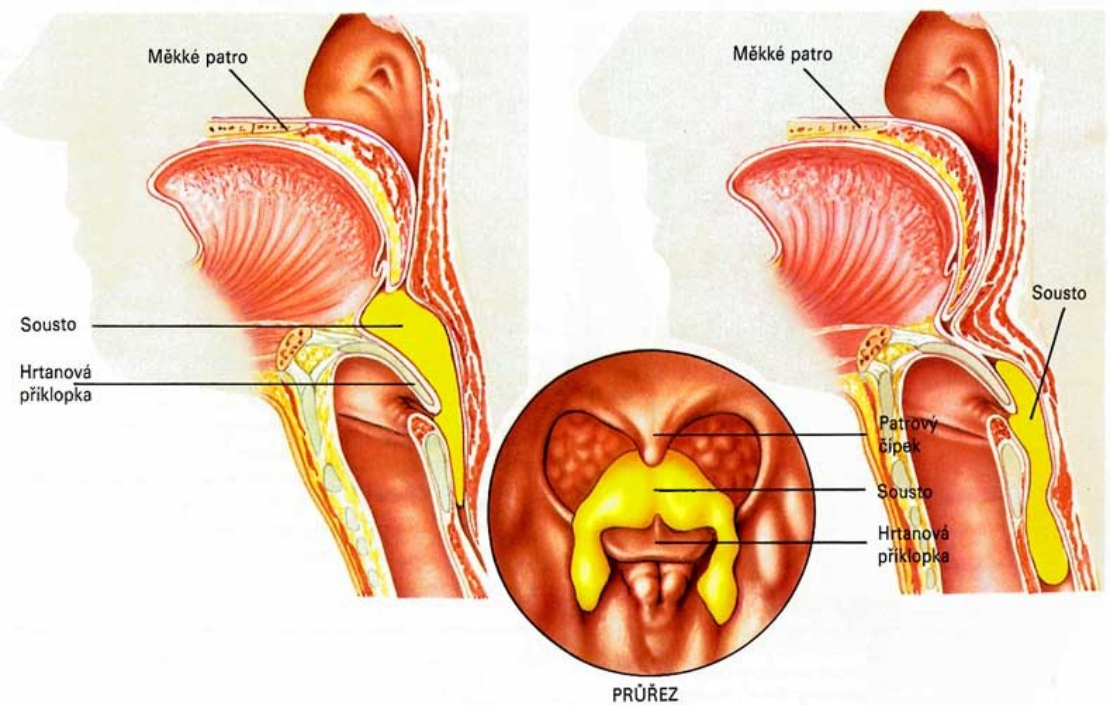
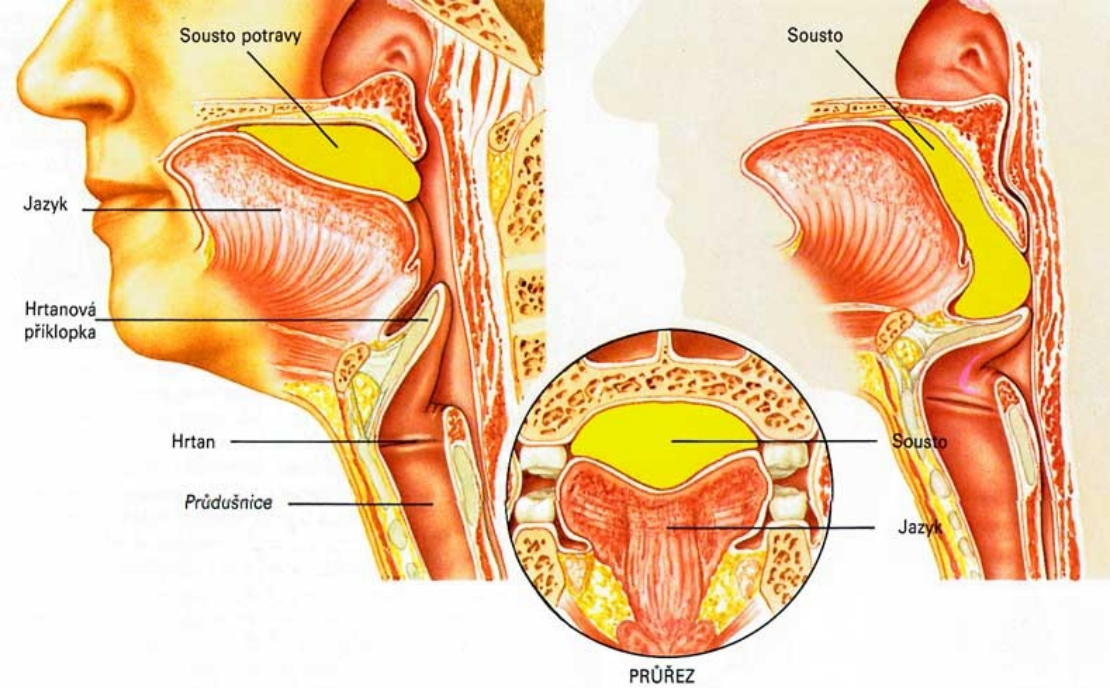
- přijetí potravy, tvorba sousta, příprava potravy pro další zpracování, zprostředkování počitku chuti, polykací reflex, imunitní obrana, artikulace
- sekrece: sliny - 1-2 litry/den, neutrální pH
voda, ionty, mucin, α -amyláza, lyzozym, IgA
- trávení: štěpení sacharidů
- vstřebávání: alkohol, některé léky

POLYKÁNÍ

Zahájení volným úsilím - sousto je tlačeno dozadu a nahoru proti patru

Další fáze řízeny reflexně - čelisti se sevřou, zvedne se měkké patro a uzavře prostor nosohltanu, sousto ohýbá hrtanovou příklopku - uzavírají se dýchací cesty a zastaví se dýchání. Ochabnou svaly uzavírající dolní část hltanu a jazyk zatlačí sousto do jícnu. Peristaltická vlna svaloviny jícnu posouvá sousto k česlu žaludku.

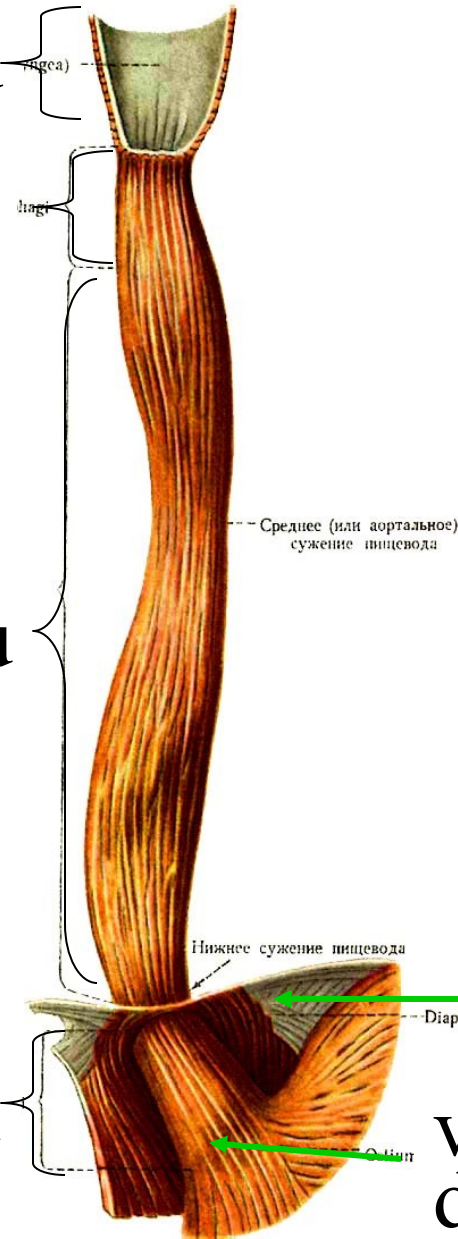

hrtanová část hltanu

krční část jícnu

hrudní část jícnu

břišní část jícnu

bránice

vyústění jícnu
do žaludku na kardi

ZVRACENÍ

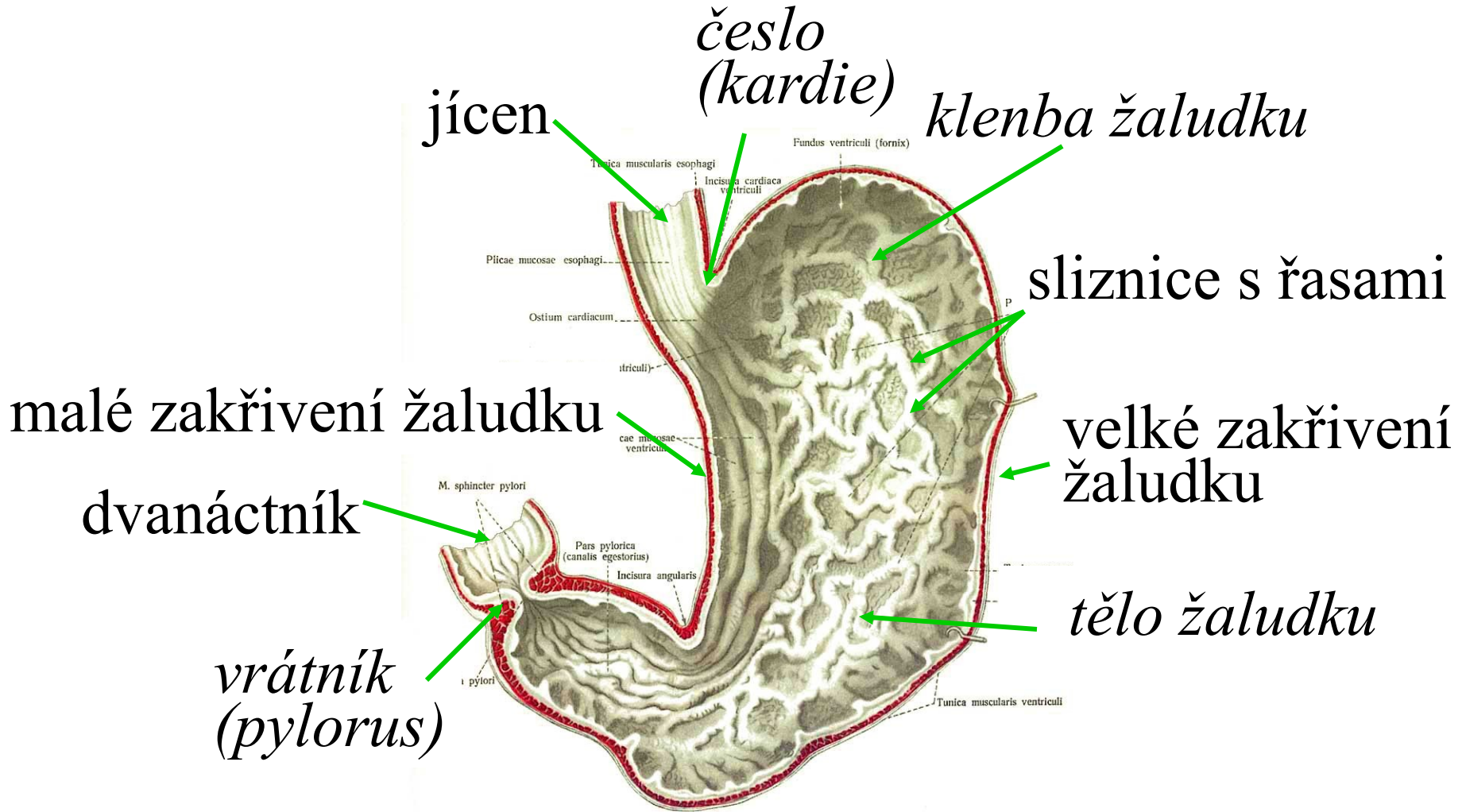
Bránice je fixována v nádechové poloze a kontrahují se břišní svaly. Zúží se dvanácterník a relaxuje se česlo, silný tlak vypudí obsah žaludku do jícnu. Otevře se horní svěrač jícnu, zvedne se měkké patro a trávenina se může vypudit ven.

Centrum zvracení v prodloužené míše

Podněty:

- silné rozpětí a podráždění žaludku
- odporné pachy, vizuální podněty a představy
- dotyk na sliznici hltanu
- dráždění statokinetického čidla v uchu
- při silné bolesti
- účinkem jedů, léků
- ozáření
- při zvýšeném nitrolebním tlaku

ŽALUDEK

Sekreční činnost

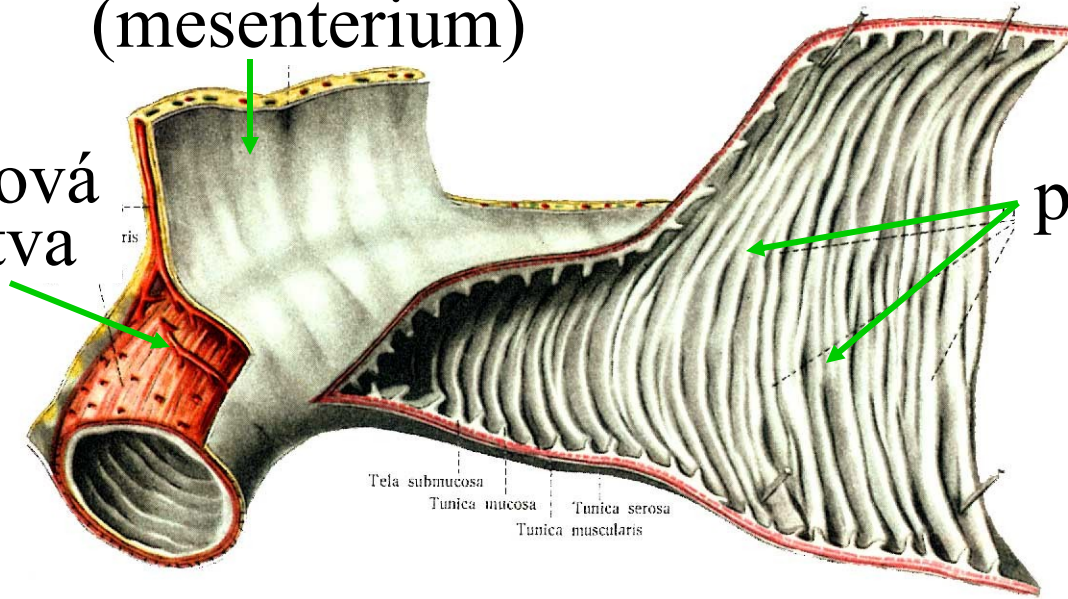
- Slinné žlázy
  - Žaludek: **hlavní** bb – pepsinogen
krycí bb – HCl
mucinózní bb – hlen
- fáze cefalická
gastrická
intestinální

- mechanické zpracování – trávenina (chymus)
  - žaludeční peristola
  - peristaltika
  - retropulze
  - hladové kontrakce (12-14h – hladové bolesti, max. 3.-4.den bez potravy)
- vyprázdnění žaludku: enterogastrický reflex
- sekrece: žaludeční šťáva – 2-3 litry/den, hlen (mucin), vnitřní faktor, pepsinogen, HCl
- trávení: bílkoviny (denaturace HCl, štěpení pepsinem), lipidy (žaludeční lipáza)
- vstřebávání: omezeně alkohol

Okruží
(mesenterium)

svalová
vrstva

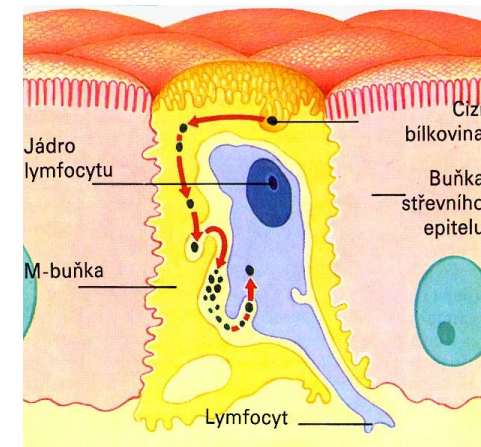
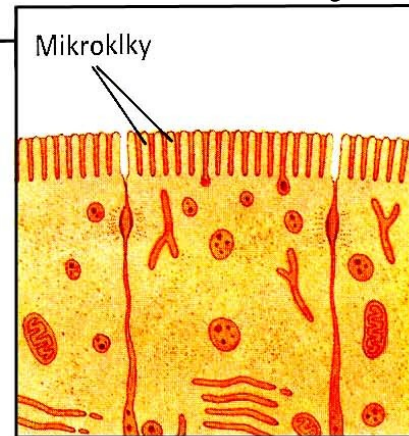
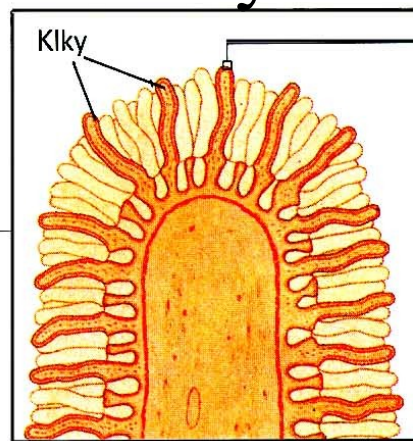
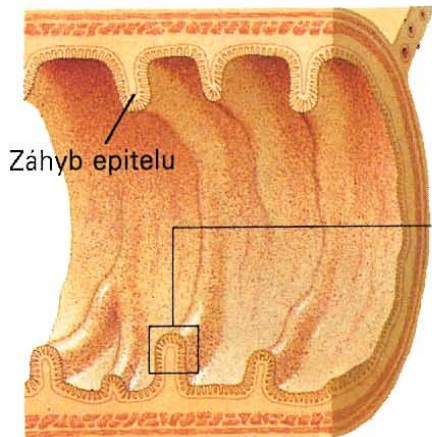
příčné řasy sliznice

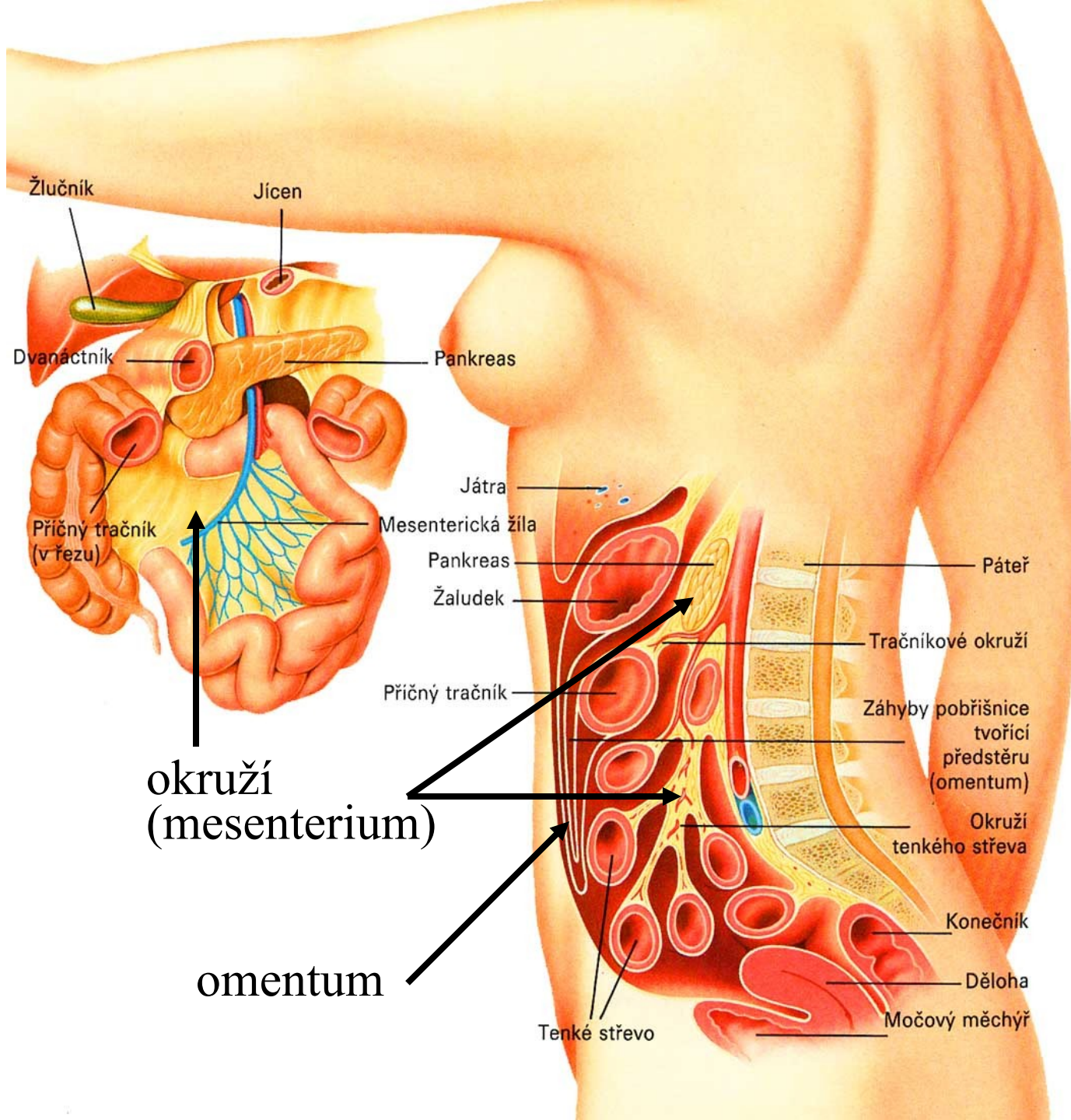
řasy

klky

mikroklky

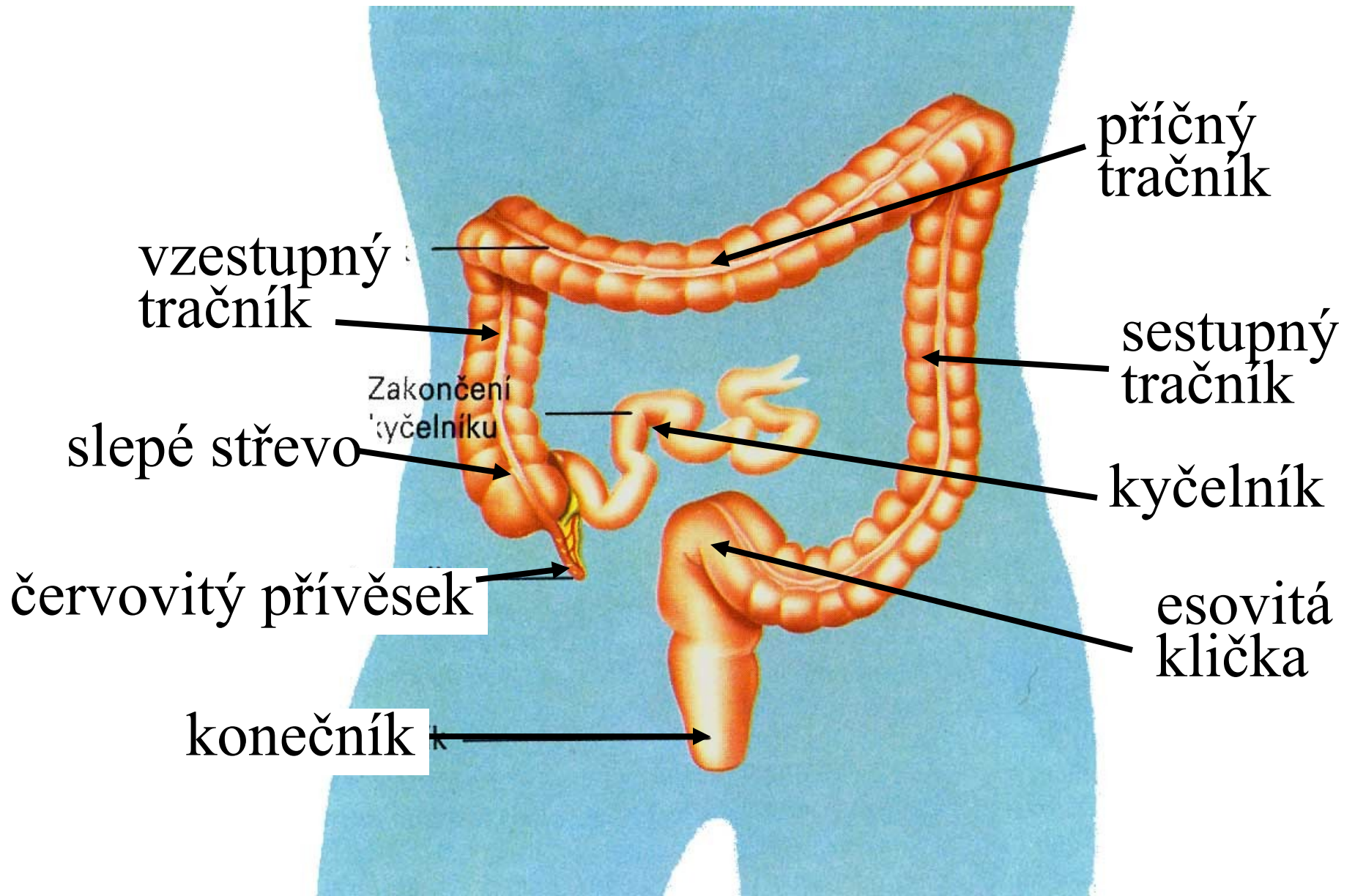

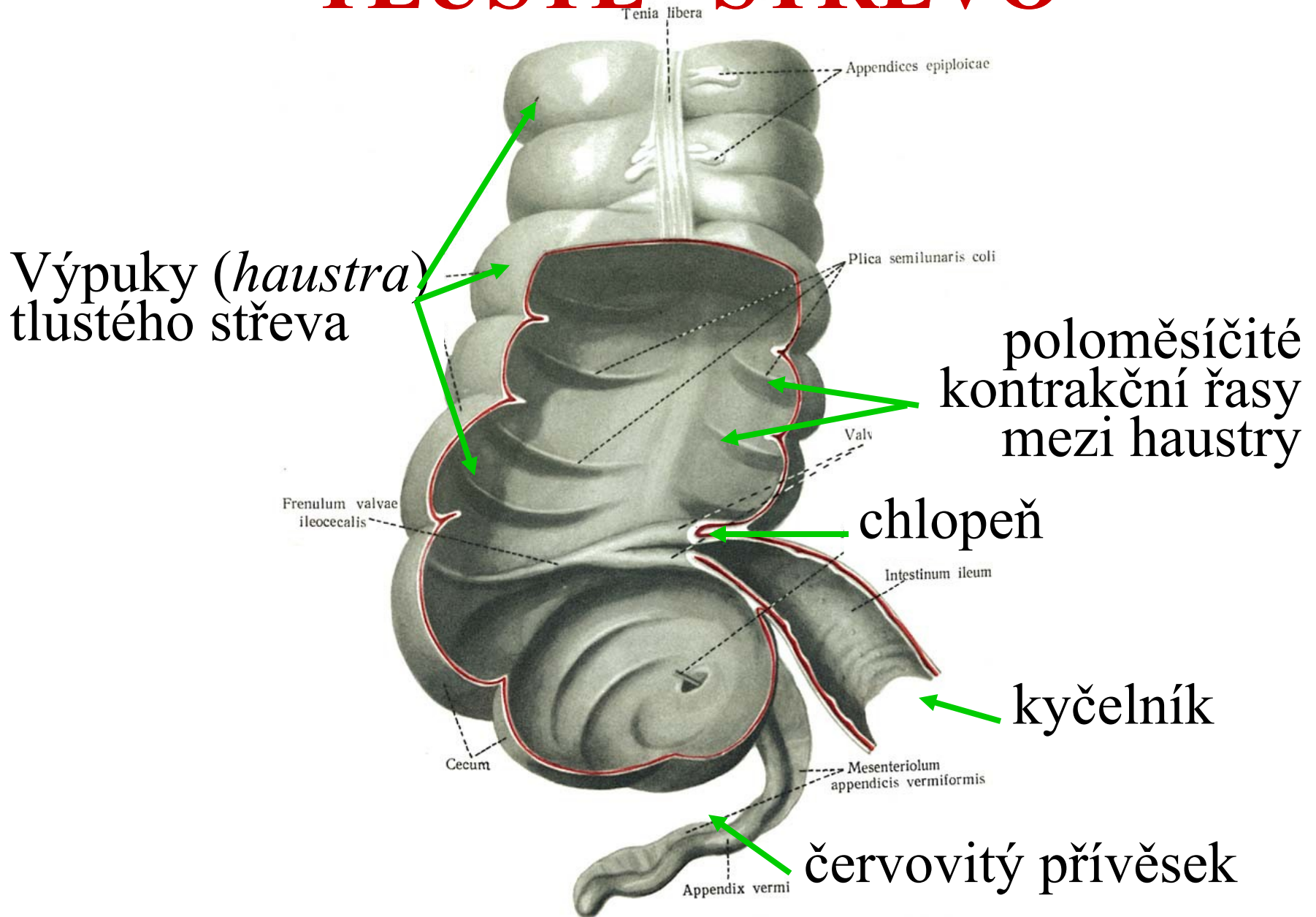
TENKÉ STŘEVO

- řasy, klky, mikroklky (kartáčový lem)
- dvanáctník – papilla Vateri
- motilita střevní (*kývavé, segmentační, peristaltika*)
  - * gastroileální reflex
- sekrece: střevní šťáva – 1.8 litru/den, voda, mírně alkalické pH, hlen, enzymy: disacharidázy, peptidázy, lipázy, nukleázy
- trávení: sacharidy, lipidy (emulgace žlučí), bílkoviny
- vstřebávání:
  - voda, ionty, vitamíny
  - cukry - monosacharidy,
  - tuky - mastné kyseliny, cholesterol, fosfolipidy (pozn. chylomikra)
  - bílkoviny – aminokyseliny, dipeptidy

TLUSTÉ STŘEVO

TLUSTÉ STŘEVO

TLUSTÉ STŘEVO

- ileocékální svěrač, motilita střevní
- hlen
- bakterie – vitamín K
- skladování zbytků chymu, tvorba a vylučování formované stolice (defekace)
- vstřebávání: ionty, voda, žlučové kyseliny, vit. K

KONEČNÍK - *RECTUM*

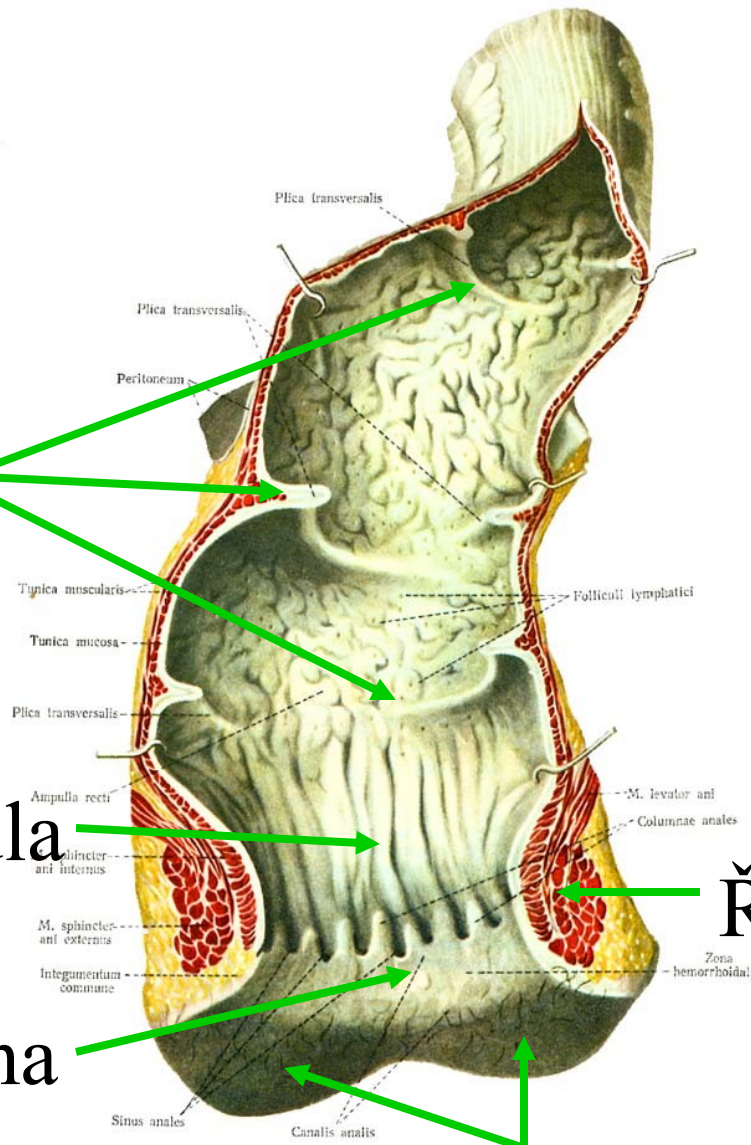
Příčná řasa

Rektální ampula

Hemorhoidální zóna

Řitní svěrač

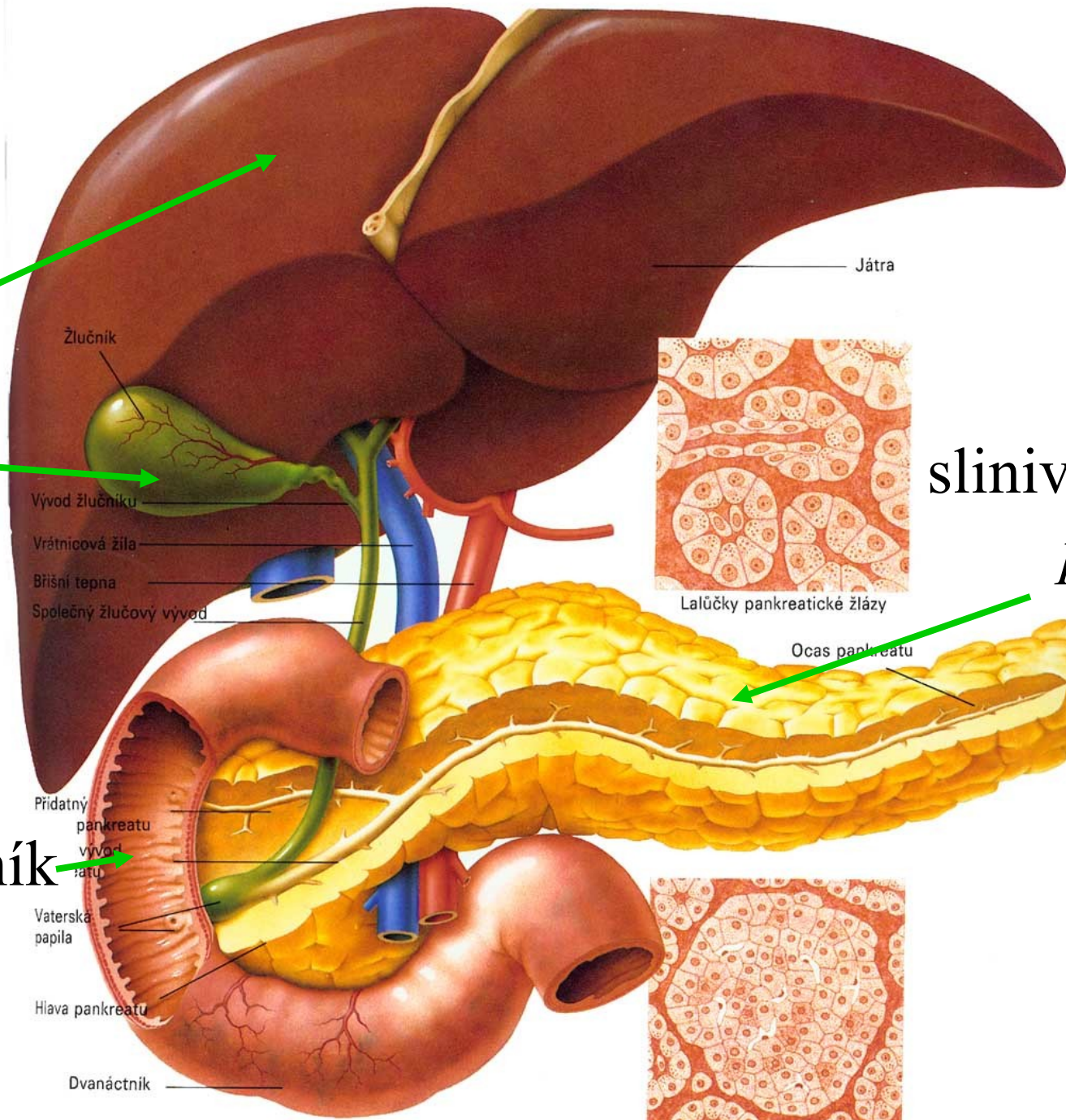
řit'

játra

žlučník

dvanáctník

Játra

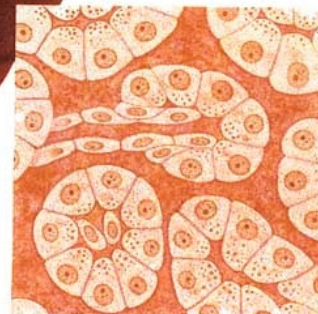
Žlučník

Vývod žlučníku

Vrátnicová žíla

Břišní tepna

Společný žlučový vývod

slinivka břišní
pancreas

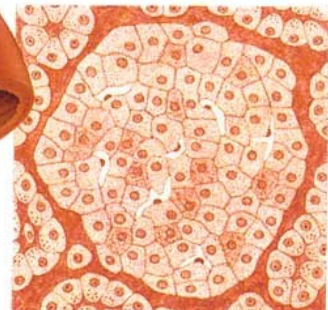
Ocas pankreatu

Přidatný pankreatu vývod

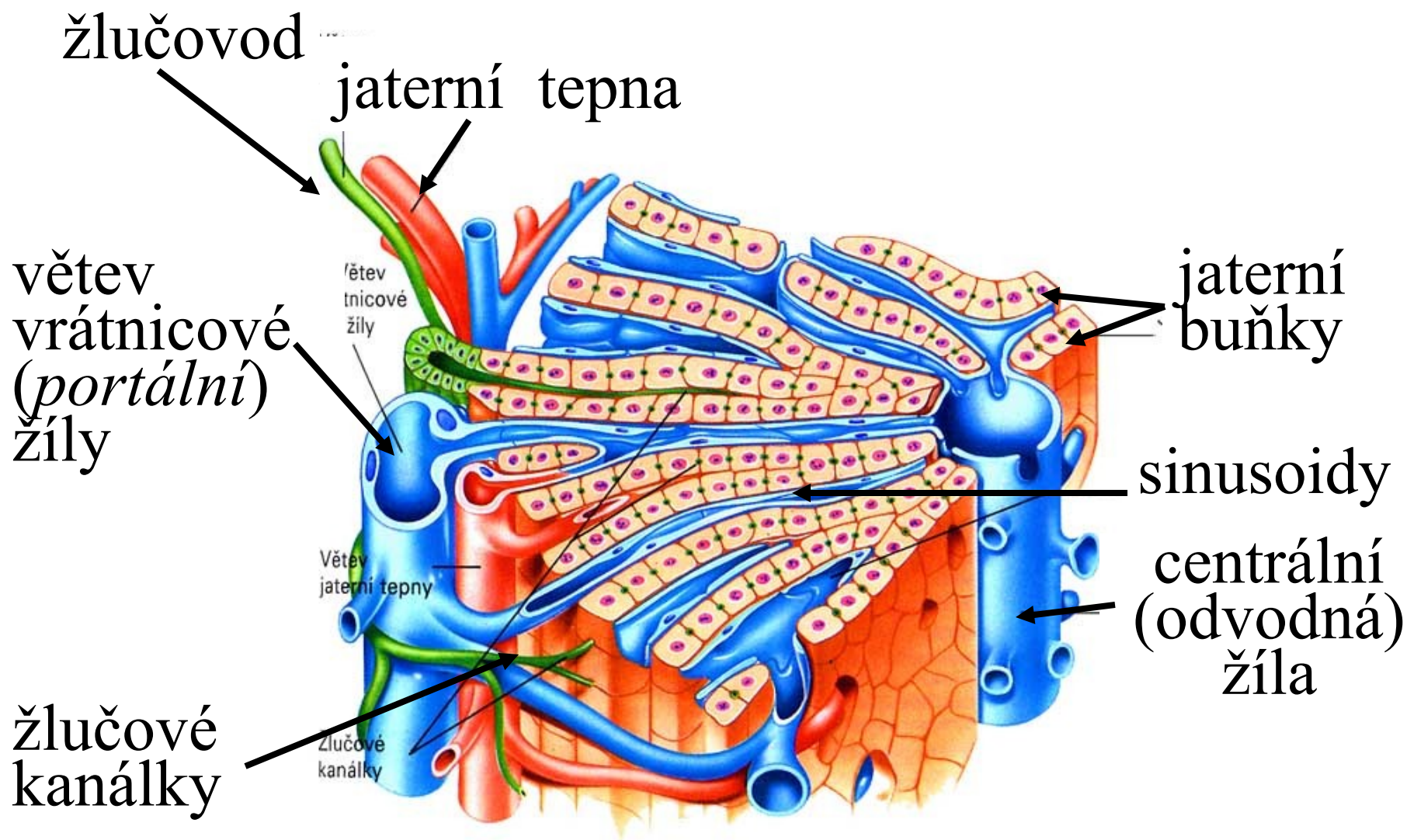
Vaterska papila

Hlava pankreatu

Dvanáctník

JATERNÍ LALŮČEK

FUNKCE JATER

metabolické funkce jater

- metabolizmus cukrů - *glukostat*
- metabolizmus tuků
  - *tvorba energie*
  - *membránových fosfolipidů*
  - *přeměna na glukózu*
- metabolizmus bílkovin
  - *tvorba bílkovin (hormony, komplement, bílkoviny srážení krve)*
  - *přeměna na glukózu nebo na tuk*
- metabolizmus steroidů
  - *tvorba cholesterolu*
  - *odbourávání steroidních hormonů*

FUNKCE JATER

biotransformační funkce jater

- přeměna látek tělu vlastních
  - *nepotřebných (steroidní hormony)*
  - *iedovatých (amoniak, bilirubin)*
- přeměna látek cizích tělu (*léky, jedy*)

sekreční a exkreční funkce jater

- tvorba žluči
- vylučování látek žlučí (*těžké kovy, bilirubin, léky*)

další funkce jater

- zásobárna krve
- krvetvorný orgán (u dítěte před narozením)
- termoregulace
- zásobárna
  - *glykogen*
  - *vitamíny (A, D, B12)*
  - *Fe vázané na bílkovinu ferritinu*

PANKREATICKÁ ŠŤÁVA

- ❖ vnitřně sekretorická funkce - tvorba hormonů (inzulín, glukagon)
- ❖ vnější sekretorická funkce - tvorba trávicích enzymů a sekrece do duodena
- **Regulace**: cholecystokinin (CCK), sekretin
n. vagus (Ach, VIP)
- **Fáze** cefalická, gastrická, intestinální

PANKREATICKÁ ŠŤÁVA

1,5 l /den

- voda, ionty
- alkalické pH
- enzymy - proteáza - štěpí bílkoviny
  - α -amyláza - štěpí škroby
  - lipáza - štěpí tuky
  - nukleáza - štěpí nukleové kyseliny
  - elastáza, kolagenáza, fosfolipáza

ŽLUČ

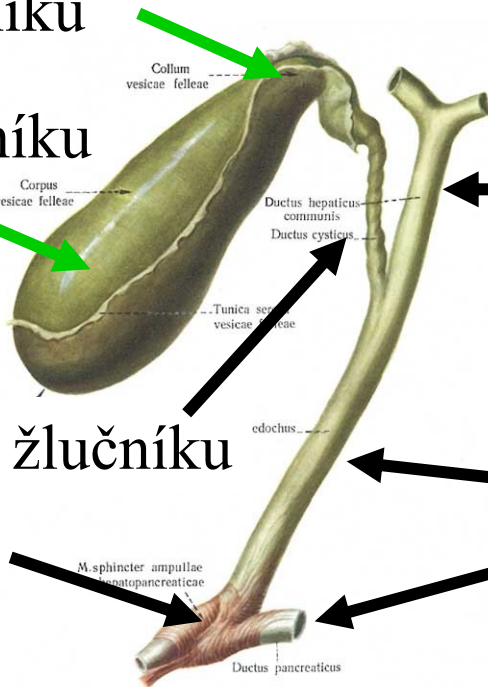
- Produkce asi 0.7 l/den
- *Nezahuštěná* z jaterního parenchymu
- *Zahuštěná* ze žlučníku
  - rezervoár žluči
  - složení: bilirubin, lecithin, cholesterol, voda, ionty (Na^+ , K^+ , Cl^- , HCO_3^- , Ca^{2+}), těžké kovy a
    - **žlučové kyseliny** → usnadnění vstřebávání tuků emulgací
- kontrakce po podnětu (hormonálně, neurálně)
- vstřebání 90% žlučových kyselin zpět ze střev

Krček žlučníku

Tělo žlučníku

Vývod žlučníku

svěrač

Mimojaterní žlučovod

Žlučový vývod

Vývod slinivky břišní